	Силабус освітнього компонента (ОК) **«ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО»** **Галузь знань: 03 Гуманітарні науки** **Спеціальність:** ***032 Історія та археологія*** **Освітня програма: Історія** (мова навчання – українська) **Рівень вищої освіти:** перший (бакалаврський) **Рік навчання: 2026-2027** **Семестр: 8**.
Структурний підрозділ	Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін, історичний факультет
 Викладач:	**ПІБ: Хоптяр Юрій Анатолійович** **Посада:** доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін **Науковий ступінь:** кандидат історичних наук **Вчене звання:** доцент **E-mail:** **khoptyar_uriy@ukr.net** **Робоче місце:** навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. **Профайл викладача:** https://kaf-asipd.kpnu.edu.ua/?page_id=325 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=D8VWqGUAAAAJ ORCID: **0000-0001-5164-6395**
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnu.edu.ua
Статус дисципліни	Обов'язковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	4 кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Денна
Політика дисципліни	**Академічна доброчесність.** Оцінювання навчальних досягнень з освітнього компонента здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та відповідно до «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)» та «Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)». Дотримання академічної доброчесності регулюється Законом України «Про академічну доброчесність», Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. **Політика використання інструментів штучного інтелекту (ШІ):**

	1. ДОЗВОЛЕНІ ФОРМИ ЗАСТОСУВАННЯ (АСИСТИВНА ФУНКЦІЯ). Використання генеративного ШІ (на кшталт ChatGPT, Claude тощо) допускається виключно як допоміжного (асистивного) інструменту для: • пошуку ідей, тематичних матеріалів та додаткових джерел інформації (із обов'язковою верифікацією фактів за першоджерелами); • лінгвістичного та стилістичного редагування тексту (перевірка граматики, корекція стилю, переклад матеріалів). **2. ОБМЕЖЕННЯ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ (ЗАБОРОНИ).** • **Заборона повної автоматичної генерації:** Подання згенерованого ШІ тексту чи аналітичних даних як власних оригінальних розробок (есе, рефератів, результатів виконання практичних/лабораторних завдань, самостійних робіт) кваліфікується як порушення академічної доброчесності. Роботи, виконані шляхом повного автоматичного копіювання, до розгляду не приймаються. • **Відповідальність за недостовірність («галюцинації» ШІ):** Здобувач несе персональну відповідальність за точність поданих даних. Роботи, що містять згенеровані ШІ вигадані джерела, неіснуючі цитати або викривлені факти, оцінюються незадовільно. • **Маркування використання ШІ:** У разі застосування інструментів ШІ під час виконання поточних або самостійних завдань, здобувач зобов'язаний зазначити це у примітці до роботи, вказавши назву сервісу та характер його використання. **3. СУВОРА ЗАБОРОНА.** Використання будь-яких інструментів ШІ під час заходів підсумкового контролю (іспити, модульні контрольні роботи) суворо заборонено. **Відвідування занять.** Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом («Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view). Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки
	0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття. Очікується, що

	здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою. Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою. **Неформальна/інформальна освіта.** У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y- K496gs8RQJp0mO
Що будемо вивчати?	Будемо вивчати охорону, збереження і популяризація пам'яток історії та культури, як складової частини національної і всесвітньої культурної спадщини України.
Чому це треба вивчати?	Вивчення цієї обов'язкової дисципліни уможливить краще засвоїти історію та охорону пам'яток. Здобуті студентами компетентності курс дають можливість студентам краще засвоїти весь навчальний матеріал, зорієнтуватись у складних історичних процесах, проникнути у сутність суспільних явищ і подій. Знання курсу необхідні для критичного переосмислення позитивного і негативного в практиці становлення „Пам'яткознавства", що вкрай необхідно для засвоєння, усвідомлення, аналізу і оцінки завдань, які ставляться перед дослідниками історії.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: **ПРН 01** Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему. **ПРН 03** Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи світового пізнання, основні типи і види джерел. **ПРН 04** Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної наук, професійно оперувати науковими термінами, прийнятними у фаховому середовищі. **ПРН 05** Вміти працювати з письмовими, речовими, архівними та іншими історичними джерелами.
Як можна	**Інтегральна компетентність.** Здатність розв'язувати складні
використати набуті знання та уміння?	задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки.Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей: **ЗК 03** Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. **ЗК 08** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. **ЗК 09** Здатність бути критичним і самокритичним.. **Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):** **СК 01** Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності. **СК 05** Здатність знаходити необхідні для освітньої та наукової

	діяльності історичні джерела. **СК 07** Здатність використовувати у фаховій діяльності знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико0культурної спадщини. **СК 12** Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів та документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.
Зміст дисципліни	Обов'язковий освітній компонент «Пам'яткознавство» є навчальною дисципліною за спеціальністю ***032 Історія та археологія***. Предметом курсу, виступає вивчення історії та охорони пам'яток. У даному курсі також вивчаються базові терміни пам'яткознавства, критерії визначення пам'яток історії та культури, охорона пам'яток історії та культури на теренах України до 1917 р., захист і збереження об'єктів у радянський час (1917-1990), охорона пам'яток історії та культури у добу незалежності України та інше
Методи навчання	Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, робота з першоджерелами, словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.
Інформаційне забезпечення	**Основна:** 1. Актуальні питання виявлення і дослідження пам'яток історії та культури. К.: Освіта, 2022. Ч. 1. 287 с. 2. Горбик В.О., Денисенко Г.Г. Звід пам'яток історії та культури України // Основи пам'яткознавства. К.: Промінь, 2021. 337 с. 3. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства. К.: ТОВ "Вид-во Аретта", 2022. 204 с. 4. Заремба С.З. Пам'яткознавство України: історія і сучасність. К.: ТОВ "Вид-во Аретта", 2024. 300 с. 5. Константинов В. О. Охорона пам'яток науки і техніки (методичні рекомендації) // К.: Праці Центру пам'яткознавства. 2023. Вип. 2. 77 с. 6. Хоптяр Ю.А. Основи правознавства : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рутв», 2020.298 с.
	Додаткова: 1. Акуленко В.І. Охорона пам'яток культури в Україні (1917-1990). К.: ТОВ «Юстініан», 2023. 616 с. 2. Біляшівський М. Справи українського мистецтва // Шлях. 2022. № 15. С. 49 -51. 3. Данилюк Ю.З. Розвиток громадських ініціатив по збереженню історико-культурної спадщини в 60-80-х роках // Охорона, використання та пропаганда пам'яток історії та культури в Українській РСР. Збірник методичних матеріалів в шести частинах. К.: Промінь, 2023. Ч. 4. 208 с.. 4. Енциклопедія історії України . К.: Інститут історії НАН України , 2020. Т.1-10.

5. Звід пам'яток історії та культури України.Київ. Кн. 1, ч. 2. К.: НАН України, 2021. 700 с.
6. Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження. К.: ТОВ «Юстініан», 2024. 150 с.
7. Ковпаненко Н.Г. Проблеми висвітлення мистецької спадщини у «Зводі Пам'яток історії та культури України». К.: Інститут історії НАН України, 2021. 710 с.
8. Матеріали до багатотомного «зводу пам'яток історії та культури України» м. Севастополь. К.: Хвиля, 2024. 300 с.
9. Звід пам'яток історії та культури україни м. Львів. Т. 1. Львів: Каменяр. 2024.130 с.
10. Пам'ятки історії і культури Вінницької області. Словникова частина. Вінниця: Слово, 2021. 483 с.
11. Пам'ятки Житомира. Енциклопедія. Житомир: Промінь, 2020. 600 с.
12. Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Новосанжарський район. Полтава: Нива, 2023. 190 с.
13. Звід пам'яток історії і культури Івано-Франківської області. Богородчанський район. Івано-Франківськ: Карпати, 2022. 350 с.
14. Некрополі м. Івано-Франківська. Івано-Франківськ: Карпати, 2021. 320 с.
15. Пам'ятки історії Середино-Будського району. Суми: Освіта, 2023. 432 с.
16. Пам'ятки історії міста Глухова та населених пунктів Глухівського району. Матеріали з підготовки «Зводу пам'яток історії та культури України» по Сумській області. Суми: Освіта, 2024. 367 с.
17. Охорона, використання та пропаганда пам'яток історії та культури в Україні. Збірник методичних матеріалів в шести частинах. К.: ТОВ «Юстініан», 2021. Ч. 1. 480 с.
18. Швецова-Водка Г. Загальна теорія документа і книги. К.: Знання, 2024. 405 с.
19. **Культурна спадщина в контексті ""Зводу пам'яток історії та культури України"/** Кот С.І., Денисенко Г.Г., Івакін Г.Ю., Катаргіна Т.І., Ковпаненко Н.Г., Скрипник П.І., Тимофійко В.І., Титова О.М., Федорова Л.Д. К.: Інститут історії НАН України, 2024. 486 с.
20. Пам'ятки історії та культури Вінницької області: словникова частина / Упорядники Ю.А. Зінько, М.Р. Мудраченко та ін. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2021. 374 с.
21. Пам’ятники історії і культури Волинської області. Науково-допоміжний бібліографічний вказівник. Луцк: Волинь, 2020. 304 с.
22. **Пам'яткознавчі студії в Україні: теорія і практика. К.:** Інститут історії НАН України, 2020. 336 с.
23. **Праці центру пам'яткознавства. Вип.1. К.:** Інститут історії НАН України, 2022. 123 с.
24. **Праці центру пам'яткознавства. Вип.2. К.:** Інститут історії НАН України, 2023. 209 с.
25. Прибєга Л.В. Україна в контексті міжнародної системи охорони культурної спадщини // Пам'ятки історії та культури України. Дослідження та збереження. Зошит 1. К.: Інститут історії НАН України,, 2024. 202 с..
26. Теоретичні та науково методологічні засади підготовки статей

<table>
<tr><td></td><td>про пам'ятки історії до «Зводу пам'яток історії та культури України. К.: Інститут історії НАН України, 2021. 192 с.</td></tr>
<tr><td>Обсяг дисципліни (години) та види занять</td><td>Лекційні заняття (28 год.), практичні заняття (20 год.), самостійна робота (72 год.)</td></tr>
<tr><td>Система оцінювання результатів навчання</td><td>Увесь навчальний курс оцінюється в 60 балів. В поточне оцінювання включається: практичні заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 5 балів. 40 балів на іспиті.
<table>
<tr><td colspan="4">Поточний і модульний контроль – 100 балів</td><td>Сума балів</td></tr>
<tr><td>Поточний контроль</td><td>МКР</td><td>Самостій-на робота</td><td>Індивідуальні навчальнодослідні завдання</td><td rowspan="2">60</td></tr>
<tr><td>20</td><td>30</td><td>5</td><td>5</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях</td><td>Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.
1 бал: Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв’язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
2 бали: Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчальнопізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
3 бали: Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
4 бали: Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
5 балів: Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
6 балів: Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
7 балів: Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими</td></tr>
</table>

	джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *8 балів:* Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *9 балів:* Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *10 балів:* Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *11 балів:* Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможній самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності. *12 балів:* Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, виступи здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконання аналітичних завдань
Підсумковий контроль	Іспит
Локація	Згідно з розкладом (https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/)